

Sihtasutus NARVA HAIGLA
Haigla tn 7
Narva linn
20104, Ida-Viru maakond

21.03.2024 nr 11.2-46/24/218

**Otsus finantskorrektsiooni
tegemise ja taotluse rahuldamise
otsuse muutmise kohta**

Riigi Tugiteenuste Keskus (registrikood: 70007340; edaspidi *rakendusüksus* ja *RÜ*) teeb meetme „COVID-19 valmisoleku tagamine“ tegevuse „COVID-19 kriisiks valmisolek ja investeringud haiglavõrgu jätkusuutlikkusse” raames otsuse Sihtasutus NARVA HAIGLA (edaspidi *toetuse saaja* või *hankija*) projektile „Narva Haigla isolatsioonipalatite rajamine ja elutähtsate teenuste osutamise võimekuse suurendamine elektrikatkestuse korral“ (toetuste registris nr 2014-2020.15.01.21-0160; edaspidi *projekt*).

Rakendusüksus tuvastas riigihanke nr 266383 „Narva Haigla isolatsioonipalatite rajamine ja elutähtsate teenuste osutamise võimekuse suurendamine elektrikatkestuse korral. Generaatorite ostmise koos paigaldusega (sh elektritööd)” (edaspidi ka *riigihange* nr 266383) kontrollimise käigus, et toetuse saaja ei ole järginud riigihangete seaduses (edaspidi *RHS*) sätestatud korda, mistõttu kohaldab rakendusüksus rikkumistega seotud kuludele finantskorrektsiooni ning **loeb mitteabikõlblikuks kuluks 14 368,25 eurot**.

Otsuse tegemise aluseks on perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *STS*) § 8 lg 2 p 4 ja 6, § 45 lg 1 p 3, § 46 ja Vabariigi Valitsuse 01.09.2014 määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ühendmäärus*) § 22 lg 1 p 2 ja lg 2, tervise- ja tööministri 28.09.2021 määruse nr 40 „Tervishoiu hädaolukordadeks valmistumise korraldamine haiglavõrgu kavas nimetatud haiglates“ toetuse andmise tingimused avatud taotlemisel“ (edaspidi *meetme määrus*) § 25, samuti projekti raames esitatud kuludokumendid (edaspidi *KD*) tunnusega 13 ning hankijaga peetud kirjavahetus.

- 1. Toetuse saaja jättis projekti raames täiendava sisustuse ostmiseks riigihangete nr 266383 ja 266385 eeldatavad maksumused summeerimata ning ei korraldanud seetõttu riigihanget nr 266383 rahvusvahelist piirmäära ületava riigihankena**

1.1. Rikkumise asjaolud

Toetuse saaja korraldas projekti raames generaatorite ostmiseks ja paigalduseks avatud hankemenetlusega alla rahvusvahelise piirmäära jääva riigihanke nr **266383**, mille eeldatav maksumus oli 180 000 eurot käibemaksuta.

14.06.2023 esitas toetuse saaja riigihangete registrile riigihanke nr **266383** hanketeate ja 15.06.2023 riigihange avaldati. Pakkumuste esitamise tähtpäev oli 31.07.2023 kell 10:00. Seega oli pakkumuste esitamise tähtaeg 45 päeva ja 10 tundi. Riigihankele nr 266383 esitati kokku kaks pakkumust. Toetuse saaja sõlmis riigihanke nr 266383 alusel 24.08.2023 hankelepingu nr 24/08/23 (edaspidi hankelepung) edukate ühispakkujatega Aktsiaselts Vant ja BMG Energy OÜ maksumusega 246 414,20 eurot, millele lisandub käibemaks.

Toetuse saaja viis samal ajal läbi avatud hankemenetlusena alla rahvusvahelise piirmäära jääva teise riigihanke nr **266385** „Autonoomse elektrienergia toimepidevuse tagamine. Generaatorite ostmine.“, mille hanketeade avaldati samal päeval riigihankega 266383 ehk 15.06.2023 ning mille alusel sõlmis toetuse saaja 13.08.2023 hankelepingu nr 14/08/23 edukate ühispakkujatega Aktsiaselts Vant ja BMG Energy OÜ- maksumusega 178 264,70 eurot käibemaksuta. Riigihanke nr 266385 eeldatav maksumus oli 200 000 eurot.

Riigihanke nr 266383 „SA Narva Haigla hoonetele statsionaarsete generaatorite paigaldamine ja sellega kaasnevad elektritööd“ lühikirjeldus:

- SA Narva Haiglale generaatorite ostmine koos paigaldusega elutähtsate teenuste osutamise võimekuse suurendamiseks elektrikatkestuse korral. Selleks soetatakse kaks elektrigeneraatorit Haigla tn 3 (labor) ja 5 (sisehaiguste osakond, lasteosakond, nakkushaiguste osakond, taastusravi osakond) hoonetesse.

Riigihanke nr 266385 „Autonoomse elektrienergia toimepidevuse tagamine. Generaatorite ostmine“ lühikirjeldus:

- SA Narva Haiglale generaatorite ostmine koos paigaldusega Autonoomse elektrienergia toimepidevuse tagamine. Selleks soetatakse kaks elektrigeneraatorit Haigla tn 7 ja 9, Narva hoonetesse.

Mõlema riigihanke raames ostis toetuse saaja sarnast seadet ja tegevust – generaatorid koos paigaldusega. Seega ostis toetuse saaja nii riigihanke nr 266383 kui ka nr 266385 raames sama eesmärgi saavutamiseks vajalikke asju ja teenuseid ning oleks pidanud riigihangete nr 266383 ja nr 266385 eeldatavad maksumused summeerima. Kuivõrd toetuse saaja hangete eeldatavaid maksumusi ei summeerinud, ei korraldanud ta riigihanget nr 266383 rahvusvahelist piirmäära ületava riigihankena. Sellega rikkus toetuse saaja RHS § 3 punkte 2, 3 ja 5, § 23 lg 8, § 24 lg 2 punkti 2, § 28 lõikeid 1 ja 2 ning § 93 lg 1 punkti 4.

1.2. Toetuse saaja selgitused

Rakendusüksuse päringule, milles toodi välja, et hankija on kuulutanud riigihangete registris täpselt samal ajal välja kaks eraldi riigihanget generaatorite ostmiseks koos paigaldusega ja sellest tulenevalt palus esitada vastavalt RHS § 28 lg 2 teisele lausele objektiivsed põhjendused, **miks on**

hankija riigihanke (4 generaatori soetamise) jaganud kaheks eraldi hankeks, vastas toetuse saaja 29.01.2024 järgmiselt:

„RHS § 28 lg 2 sätestab, et Hankija ei või jaotada riigihanget osadeks eesmärgiga eirata käesolevas seaduses riigihanke teostamiseks kehtestatud korda või nõudeid, eriti kui hankelepingu esemeks on funktsionaalselt koos toimivad või sama eesmärgi saavutamiseks vajalikud asjad, teenused või ehitustööd. Hankija võib jaotada riigihanke osadeks, kui see on objektiivsetel põhjustel õigustatud.

Objektiivses mõttes on asjaolud järgmised:

- a) Põhimõtteliselt ei ole neil generaatoritel koostoimet, st funktsionaalset koostoimet, vaid iga generaator toimib iseseisvalt, lülitades tööle konkreetses hoones tekkinud elektririkke/katkestuse tulemusena;
- b) EL rahastus otsustati 2022. aasta kevadel, mil polnud teavet siseriikliku rahastamise lisandumisest 2023. aastal – tegemist on muuhulgas kahe erineva rahastusega. Ühtlasi polnud 2023. aasta kevad-suvel ka teavet, et siseriikliku toetust võiks kaasata ka EL vahendite ülekuluks;
- c) Ehitusprojektid on erinevad, sest Haigla 3 ja 5 on vahetult tervishoiuteenust osutavad hooned ning nende generaatorite toimimine on planeeritud küll üht moodi, ning Haigla 7 ja 9 on administratiivhooned ning tugiteenuste hooned ning nende toimimine on teisiti. Ühtlasi on ka kahe erineva ehitusprojektiga tegu.

Hankijal ei olnud kindlasti eesmärki eirata RHS'is kehtestatud korda, vaid tegemist oli igati loogilise jaotusega. “

19.12.2023 saatis rakendusüksus järelepärimise: „Hanke eeldatav maksumus oli 180 000 eurot, kuid leping sõlmiti maksumusega 246 414,2 eurot, seega hankija ei oleks tohtinud lepingut sõlmida, sest **lepingu maksumus ületab suurel määral rahvusvahelise hanke piirmäära**, mis on 215 000 eurot. **Hankija oleks pidanud hankemenetluse tühistama ja kuulutama välja uue hanke ja saatma hanke teate avaldamiseks ka Euroopa Liidu teatajasse**. Palun selgitada, miks leping sõlmiti.“

Toetuse saaja vastas sellele 19.12.2023 järgmiselt: „Hanke eeldatav maksumus pärineb hankest viitenumbriga 255489, mille raames esitati 1 pakkumus, maksumusega 180 000 € käibemaksuta. Siinkohal tuleb aga nentida mitmeid reaalsuseid:

- 1) kui Hankija oleks alustanud uut hankemenetlust, siis oleks faktiliselt jäänud projekt, vähemalt selles osas, ellu viimata, sest uue hanke korraldamine tähendaks lepingu sõlmimist mitte varem kui 20.09 ning selle aja jooksul ei olnuks enam võimalik generaatoreid tarnida;
- 2) hankelepingust on täheldatav, et asja (generaatori) maksumus moodustab alla 50% hankelepingu maksumusest;
- 3) ei ole asjakohane väita, et maksumus ületab olulisel määral, vaid 12,60 %.

Arvestades, et sellest moodustab EL toetus veidi üle 20%, on ilmselgelt menetluslik aspekt ebaoluline. “.

23.01.2024 saatis RÜ tagasisidet hankija 19.12.2023 väljendatud seisukohtadele:

- 1) „Hanke nr 266383 alusdokumentide eelnõustamise käigus on Riigi Tugiteenuste Keskus andnud hankijale tagasisidet 29.06.2023 seisuga „**Palun veenduge, et hankija on valinud õige menetlusliigi**. Vastavalt RHS § 28 lg 2 ei või jaotada riigihanget osadeks eesmärgiga eirata riigihanke teostamiseks kehtestatud korda või nõudeid. Juhul, kui hankija on käesoleva aasta jooksul või sama projekti raames läbi viinud või viib edaspidi läbi riigihankesid, mille esemeks on käesoleva hanke esemega funktsionaalselt koos toimivad

või sama eesmärgi saavutamiseks vajalikud asjad, teenused või ehitustööd, siis palun menetlusliigi valikul võtta arvesse kõigi selliste hangete summeeritud eeldatav maksumus.“_

Kui oleks rahvusvaheline asjade riigihange alustatud 1.07.2023, oleks olnud ka võimalus jõuda lepingusse 30.08.2023, nii nagu sõlmisite lepingu hankes nr 266383. Samuti oleks võinud hankija küsida hanke 266383 alusdokumentidele mitu nädalat varem RTK eelnõustamise tagasisidet, juba enne kui te hanke avalikustasite.

- 2) *Hankelepingusse on hankija kirja pannud oma nägemuse, kuidas kavatseb hanke eest tasuda osade kaupa, kuid on kahtlus, et see ei kajasta generaatorite tegelikku hinda.*

Hankija on 05.01.2024 vastuses öelnud, et „Hanke välja kuulutamisel puudus TS'il teave, mis on üleüldse turusituatsioon, kes toodab, kes tarnib, kes paigaldab. Liiasi tuleb arvestada ka sellega, et ei piisaks vaid tarnest ega paigaldusest, vaid tuli teha ka mitmesuguseid ehitustöid – generaatorite betoonalused, samuti kaabeldustööd jms.“, seega ei ole eluliselt usutav, et hankija teadis hankelepingu projekti koostades kui suur on tegelikult generaatori maksumus ja et see on 40 % lepingu maksumusest.

Pakkumuses pole ka eraldi välja toodud generaatorite maksumust ja ehitustööde maksumust. Tegemist on segalepinguga, mille peamine eesmärk paistab olevat asjade (generaatorite) ostmine. Nimelt, paigaldamist ehk ehitustööd ei oleks tellitud, kui ei oleks olnud vaja generaatoreid, seega selle riigihange peamine eesmärk paistab olevat asjade ost, mil _menetlusreeglite valikul pidanuks lähtuma asjade hankimisele kehtestatud reeglitest ja piirmääradest (RHS §18 prim lõige 1). Siinkohal ei ole oluline välja selgitada, mis oli generaatorite maksumus ja kas see on alla 50 % või üle 50% hankelepingu maksumusest.

Panen päringuga nr 2 kaasa 1.06.2022 jõustunud RHS muudatuste seaduse seletuskirja, see on kirja pandud kohas, mis algab „Punktidega 8, 21 ja 22 muudetakse § 18....“ : „Kui segalepingu esemed ei ole objektiivselt eraldatavad, sõlmitakse segaleping selle peamisele esemele kohalduvate reeglite kohaselt. See tähendab, et kui näiteks koos ehitustöödega hangitakse ka asju, mida võiks küll pidada eraldiseisvateks, mitte ehitustööde osaks, ent mille paigaldamine hoonesse peab toimuma koos ehitustöödega, valitakse ehitustöödele kohalduvad menetlusreeglid vaatamata sellele, milline on hangitavate asjade eeldatav maksumus. Segalepingu peamise eseme määramine saab toimuda kaasusepõhiselt, va eelnõu § 181 lg 2 kohaselt, millal määratakse peamine ese maksumuse järgi. Segalepingu peamine ese on selle põhiline eesmärk. Kui aga segalepingu esemed on objektiivselt eraldatavad, tuleb segalepingu sõlmimisel menetlusreeglite valikul lähtuda sellest, millised on nende erinevate esemete eeldatavad maksumused. Kehtib põhimõte, et juhul, kui segalepingu osa kohta eraldi hankelepingu sõlmimisel tuleks teatavat korda rakendada, tuleb seda ka rakendada segalepingu puhul, kuigi lepingu peamisele esemele kohalduvad reeglid oleksid võib-olla leebemad.“

- 3) *Eelnev hange nr 255489 (ehitustööde lihthange eeldatava maksumusega 70 000 eur) on läbi viidud 6 kuud varem (pakkumused laekusid 11.11.2022) ja tolle liiga kalliks osutunud hankes laekunud pakkumuse (180 000 eurot maksumusest) lähtuvalt on uus hange tehtud.*

RHS § 23 lg 3 sätestab, et riigihanke eeldatava maksumuse arvestamisel peab lähtuma riigihanke alustamisele vahetult eelneva aja keskmisele turuhinnale vastavast hinnatasemest, mis peab kehtima riigihanke alustamise hetkel.

*Juhul kui määratud eeldatav maksumus jääb alla rahvusvahelise hanke piirmäära, kuid esitatud pakkumused seda ületavad (nii nagu käesolevas hankes oli, mõlemate vastavas tunnistatud pakkumuste maksumused ületasid suurel määral rahvusvahelist piirmäära, teiseks jäänud Eesti elektro services OÜ pakkumuse maksumus oli 319 351 eur), siis peab hankija kriitiliselt üle vaatama selle, kuidas eeldatav maksumus määrati. Eeldatava maksumuse õiguses vähimagi kahtluse tekkimisel peaks hankija pigem hankemenetluse kehtetuks tunnistama. Kordan siinkohal veelkord hankija 05.01.2024 saadetud vastust. „Hankija on 05.01.2024 vastuses öelnud, et „Hanke välja kuulutamisel **puudus TS'il teave, mis on üleüldse turusituatsioon**, kes toodab, kes tarnib, kes paigaldab“. Arvestades eelnevalt luhtunud riigihanget ja puudulikku ülevaadet turuolukorrast, ei ole aru saada, miks ei ole hankija teinud turu-uuringut või muul moel püüdnud välja selgitada turusituatsiooni.“*

29.01.2024 saatis toetuse saaja kirja RÜ-le: „Selgitus: siinkohal tuleb vaadata ka ajatelge, mis oli järgmine:

- a) Ehituslik projekt anti üle 31.05.2023, misjärgselt hakkasime ette valmistama hankemenetlust ning hanketeade avaldati 15.06.2023;*
- b) 20.06.2023 edastas Leho Tamvere RHAD kooskõlastamiseks, teavitades ka oma kirjas, et meieni jõudnud teabe kohaselt on generaatorite tarneaeg minimaalselt 22 nädalat ehk 4,5 kuud;*
- c) RTK vastas kooskõlastusele 29.06.2023.*
- d) Turu-uuringu läbi viimine olukorras, kus on tarnehäirete probleemid, olnuks mitte-asjakohane. NB! Väheoluline ei ole ka asjaolu, et tegemist oli suveperioodiga;*
- e) Ja veel, Narva regioon ei ole taoliste tööde ja tegemiste osas eriti populaarne, millele viitab ka pakkujate vähesus;*
- f) Kui vaadelda aga pakkumuste esitamise perioodi alates hanketeate avaldamisest (15.06.2023) kuni pakkumuste esitamiseni (31.07.2023) – on ajavahemik ca 40 ja enam päeva;*
- g) Kahe teineteisest sõltumatu eelarve allika, aruandluse ning generaatorite toimimislahenduse kokku panemine ehk summeerimine, olnuks piisavalt segadusttekitav. Liiasi ei teadnud TS ka tollel hetkel, et Terviseameti rahalisi vahendeid võib kasutada ka EL toetusest puudujääva osa katmiseks;*
- h) Jätkuvalt rõhutame, et järgisime meie teadaolevat hinda, milleks oli 180 000 eurot ning mille saime teada 31.07.2023 a.*

Kui saime ehitusprojekti 31.05.2023 a. ning ehitusluba väljastati 08.06.2023, siis olnuks ilmselgelt ebakorrekne saata kooskõlastamiseks mitte täielikku dokumentatsiooni.

Siinkohal tuleb arvestada Narva eripära, ehk siis, huvi nii meditsiiniväliste seadmete tarnimiseks kui ka ehitustööde teostamiseks on üsna leige, eriti kui tegemist on millegi spetsiifilisega. Kui teostasime projekteerimis-ehitushanget, siis osales selles vaid üks huviline.

Kui teostasime projekteerimistööde hanke, osales selles samuti vaid üks huviline.

Eeltoodust ongi tingitud selgitus, et pole teada, kas üldse keegi hankele pakkuma tuleb.

Oleme seda olukorda juba eelnevalt selgitanud, kuid selgitame veelkord: 31.05.2024 saime ehitusprojekti; 08.06.2024 saime ehitusloa. Enam-vähem samal ajal selgitasime välja eeldatava tarneaja, millele oleme ka viidanud (mitte vähem kui 22 nädalat). Asuda siinkohal välja selgitama turu-situatsiooni olnuks ajafaktorit arvestades väga riskantne, sest:

- *turusituatsiooni välja selgitamine võtab omakorda aega – minimaalselt 7-10 päeva;*
- *me ei saa kuidagi ka eeldada, et keegi leiaks aega esitada nõuandivat hinnapakkumust Narvas, kuivõrd tegemist ei ole ju riigihankega, mille tulemusena saaks sõlmida hankelepingut. Teisisõnu, oleksime 7-10 päeva hiljem olnud samas olukorras, et hanget alustanud ei ole, aga samas ei tea keegi ka hinda.*

Väheoluline pole siinkohal ka asjaolu, et Narva regioonis on üldse vaid mõni autentne ehitusettevõtte, mis on suuteline selliseid töid ellu viima. Selliste toimingutega (turusituatsioon) pole kas kleebarjääri või muudel põhjustel keegi huvitatud – see on lihtsalt regiooni praktika. Turusituatsiooni välja selgitamiseks pidanuks teostama mitu erinevat nõuandvat päringut – ehitustööd ja generaatorid – täpselt sama risk nagu eelnevalt kirjeldatud – me ei oleks midagi välja selgitanud, kuid oleksime kaotanud oluliselt aega.“

1.3. Rakendusüksuse seisukoht ja õiguslik põhjendus

Rakendusüksuse hinnangul ei muuda toetuse saaja selgitused käesoleva rikkumise asjaolusid ega järeldusi ning ei anna alust finantskorrektsioonist loobumiseks.

Vastavalt Riigi Tugiteenuste Keskuse 15.03.2022 taotluse rahuldamise otsuse nr 11.4-6/0268 punktile 12.3 on toetuse saaja kohustatud projekti elluviimisel järgima STS-i, selle alusel antud õigusaktides, meetme määruses ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatud, sh kohustub toetuse saaja tagama seoses hankimisega STS §-s 26 sätestatud kohustuste täitmise.

Meetme määruse § 20 lõike 5 kohaselt on toetuse saaja kohustatud seoses hankimisega tagama STS §-s 26 sätestatud kohustuste täitmise. STS § 26 kohaselt on toetuse saaja kohustatud järgima riigihangete seadust kui ta on hankija RHS-i tähenduses. Käesoleval juhul on toetuse saajaks Sihtasutus Narva Haigla, kes on kohaliku omavalitsuse üksuse poolt asutatud sihtasutus ja seega hankija RHS § 5 lg 2 punkti 4 mõistes ning sellest tulenevalt peab toetuse saaja järgima RHS-s sätestatud korda.

RHS § 28 lg 1 kohaselt võib hankija riigihanke osadeks jaotada ja osta asju ning tellida teenuseid või ehitustöid eraldi, kui ta kohaldab iga osa kohta hankelepingu sõlmimisele kõigi osade summeeritud eeldatava maksumusega hankelepingu sõlmimise korda. RHS § 28 lg 2 kohaselt ei või hankija jaotada riigihanget osadeks eesmärgiga eirata RHS-is riigihanke teostamiseks kehtestatud korda või nõudeid, eriti kui hankelepingu esemeks on funktsionaalselt koos toimivad või sama eesmärgi saavutamiseks vajalikud asjad, teenused või ehitustööd.

Nii riigihanke nr 266383 kui ka riigihanke nr 266385 raames ostis toetuse saaja sarnast seadet ja teenust – generaatorite ostmise koos paigaldusega. Mõlemad riigihanked olid korraldatud samal eelarveaastal (2023) ja samalaadsetel. Rakendusüksus leiab, et toetuse saaja ostis nii riigihanke nr 266383 kui ka riigihanke nr 266385 raames asju ja teenuseid (generaatorite ostmise koos paigaldusega), mis on vajalikud sama eesmärgi saavutamiseks. Seetõttu oleks toetuse saaja pidanud RHS § 28 lõigete 1 ja 2 kohaselt riigihangete nr 266383 ja 266385 eeldatavad

maksumused summeerima ning korraldama ka riigihanke nr 266383 rahvusvahelist piirmäära ületava riigihankena.

Toetuse saaja selgitas 29.01.2024, et tegemist on kahe erineva ehitusprojektiga ja põhimõtteliselt ei ole neil generaatoritel koostoimet, st funktsionaalset koostoimet, vaid iga generaator toimib iseseisvalt, lülitades tööle konkreetses hoones tekkinud elektririkke/katkestuse tulemusena. Lisaks tõi toetuse saaja välja, et tegemist on kahe erineva rahastusega.

Rakendusüksus selgitab, et RHS § 28 lg 2 kohaselt on asjade funktsionaalne koostoimimine kõigest üks võimalus, millal hankija peab erinevate riigihangete eeldatavad maksumused summeerima. RHS § 28 lg 2 kohaselt peab hankija erinevate riigihangete eeldatavad maksumused summeerima ka siis, kui mõlema riigihanke esemeks on sama eesmärgi saavutamiseks vajalikud asjad. Sellisel juhul ei oma tähtsust, kas erinevate riigihangete raames ostetud asjad toimivad funktsionaalselt koos või saab neid kasutada ka teineteisest eraldiseisvalt. Teisisõnu, see, et toetuse saaja ostis generaatoreid koos paigaldusega erinevatesse hoonetesse ja erinevate riigihangete raames ostetud tooteid ja teenuseid ei kasutata koos, ei välista riigihangete eeldatavate maksumuste summeerimise kohustust, kui ostetavad asjad on vajalikud sama eesmärgi saavutamiseks.

Hanke nr 266383 pakkumuses pole eraldi välja toodud generaatorite maksumust ja ehitustööde maksumust. Tegemist on segalepinguga, mille peamine eesmärk on asjade (generaatorite) ostmine. Nimelt, paigaldamist ehk ehitustööd ei oleks tellitud, kui ei oleks olnud vaja generaatoreid, seega on riigihangete peamine eesmärk asjade ost, mil menetlusreeglite valikul pidanuks lähtuma asjade hankimisele kehtestatud reeglitest ja piirmääradest (RHS § 18¹ lõige 1). Siinkohal ei ole oluline välja selgitada, mis oli generaatorite maksumus ja kas see on alla või üle 50 % hankelepingu maksumusest. Riigihangete registris on väljakuulutatud asjade (generaatorite ostmine ja nende paigaldamine) riigihanked ja vastavalt RHS § 18¹ lõikele 1 oleks tulnud hangete planeerimisel ja läbiviimisel lähtuda asjade hangete reeglitest.

Rahandusministeeriumi kodulehel avaldatud (eeldatava maksumuse määramine) Raidla Ellex 2016 juhendi p 5.1.1 järgi (üksikhanke piiritlemine): „Asjade hankeleping võib kaasneva tööna hõlmata ka kohaletoomis- ja paigaldustöid (art 2 lg 1 p 8). Seega sisaldab asjade definitsioon direktiivis vihjet sellele, et teenused asjade kohaletoomiseks ja paigaldamiseks on osa asjade üksikhankest. Võttes aluseks Euroopa Kohtu argumentatsiooni otsuses C-574/10, võib järeldada, et ka asjade üksikhanke tuvastamisel tuleb kontrollida asjade majanduslikku ja tehnilist funktsiooni. Erinevalt teenustest ei ole Euroopa Kohus aga veel täpsemalt selgitanud, kuidas asjade puhul majandusliku ja tehnilise funktsiooni kontrolli läbi viia.“. Sama juhendi p 5.1.2. „Asjade puhul sisaldub vihje kontrolli teostamiseks uue 2014. aasta riigihangete direktiivi artikli 5 lõikes 9, mille järgi juhul kui hange on osadeks jaotatud samalaadsete asjade hankimiseks, tuleb eeldatava maksumuse arvutamiseks kõik osad omavahel liita. Direktiivi preambuli järgi on asjad samalaadsed, kui need on mõeldud samaks või sarnaseks otstarbeks, nagu erinevad toiduained või mitmesugused kontorid kasutatavad mööbliesemed.“ <https://www.fin.ee/riigihanked-riigiabi-osalused/riigihanked/kasulik-teave#kontaktid-riigihange>“.

2023. aastal oli asjade hankelepingu rahvusvaheline piirmäär 215 000 eurot. Riigihanke nr 266383 eeldatav maksumus oli 180 000 eurot. Riigihanke nr 266385 eeldatav maksumus oli 200 000 eurot. Kokku teeb see juba 380 000 eurot ja hankijal oli kohustus korraldada riigihange nr 266383 rahvusvahelist piirmäära ületava riigihankena.

Asjade hankelepingu eeldatava maksumuse määramist reguleerib RHS § 24 ja selle lg 2 punkti 2 kohaselt on asjade hankelepingu, mida kavatsetakse kindla tähtaja jooksul uuendada, eeldatav maksumus esimese hankelepingu sõlmimisest arvates järgmise 12 kuu või majandus- või eelarveaasta jooksul sõlmitavate järjestikuste samalaadsete hankelepington eeldatav kogumaksumus.

Puudub vaidlus, et riigihanked nr 266383 ja nr 266385 korraldati samaaegselt ning mõlemad riigihanked olid korraldatud samal eelarveaastal (2023). RHS § 23 lg 8 kohaselt ei või ühtegi riigihanke eeldatava maksumuse määramise aluse valikut kasutada riigihanke teostamiseks kehtestatud korra või nõuete eiramiseks. Kui riigihanke eeldatava maksumuse arvestamine on RHS-i 1.peatükis sätestatud tulenevalt võimalik mitmel meetodil ja nendest meetoditest vähemalt ühe kasutamisel oleks riigihanke eeldatav maksumus võrdne kas lihthanke, riigihanke või rahvusvahelise piirmääraga või ületaks vastavat piirmäära, peab hankija arvestama riigihanke eeldatava maksumuse selle meetodi alusel.

Kuigi hanked nr 266383 ja 266385 on välja kuulutatud ühel ja samal päeval 15.06.2023, pole hankija lähtunud hangete summeeritud maksumusest hankemenetluse liigi valikul. Kui oleks mõlema hanke eeldatavad maksumused summeeritud, oleks pidanud hankija kasutama rahvusvahelist hankemenetlust mõlema hanke läbiviimisel, kuid kasutatud on riigisisest avatud menetlust.

Rakendusüksuse etteheide seisneb selles, et toetuse saaja ei summeerinud kahe samalaadse riigihanke eeldatavaid maksumusi ja ei korraldanud riigihanget nr 266383 rahvusvahelist piirmäära ületava riigihankena. Kui toetuse saaja korraldas riigihanke nr 266383, teadis ta juba, et korraldab samal päeval samalaadse hankelepingu sõlmimiseks riigihanke nr 266385. Seega oli toetuse saajale teada mõlema riigihanke eeldatavad maksumused ja võimalik neid summeerida ning sellest lähtudes valida riigihanke nr 266383 menetlusreegleid.

Järgnevalt käsitleb rakendusüksus RHS-ist tulenevaid nõudeid rahvusvahelist piirmäära ületavale riigihanketele, mida toetuse saaja oleks pidanud riigihanke nr 266383 korraldamisel järgima, kuid ei teinud seda.

Esiteks ei või RHS § 93 lg 1 punkti 4 kohaselt avatud hankemenetluses pakkumuste esitamise tähtaeg olla lühem kui 30 päeva hanketeate väljaannete talitusele esitamisest arvates, välja arvatud ehitustööde hankelepingu puhul, kui riigihanke eeldatav maksumus on võrdne rahvusvahelise piirmääraga või ületab seda ja kogu hankemenetluse teabevahetus toimub elektrooniliselt. Toetuse saaja esitas riigihangete registrile riigihanke nr 262383 hanketeate 14.06.2023, mis avaldati 15.06.2023. Pakkumuste esitamise tähtpäev oli 31.07.2023 kell 10:00.

RHS § 183 kohaselt esitatakse riigihangete teadetes sisalduvad andmed Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele, kui riigihanke eeldatav maksumus on võrdne rahvusvahelise piirmääraga või ületab seda või muul juhul, kui hankija seda soovib.

Kuivõrd hankija ei ole hanketeate riigihangete registrile esitamisel märkinud, et riigihanke nr 266383 eeldatav maksumus ületab rahvusvahelist piirmäära, ega märkinud, et ta soovib hanketeate edastamist Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele omal soovil, ei ole riigihanke nr 266383 hanketeadet Euroopa Liidu Teatajas avaldatud. See omakorda tähendab, et teise Euroopa Liidu

liikmesriigi ettevõtjad ei saanud riigihanke nr 266383 läbiviimise kohta informatsiooni Euroopa Liidu Teatajast, kuigi oleksid pidanud seda saada.

Riigihanke nr 266383 eeldatav maksumus ületas rahvusvahelist piirmäära, sest RHS § 28 lg-te 1 ja 2 kohaselt oleks toetuse saaja pidanud summeerima riigihangete nr 266383 ja nr 266385 eeldatavad maksumused. Rahvusvahelist piirmäära ületava riigihanke korraldamisel peab hankija iseäranis hoolikalt jälgima, et välispakkujad saaksid riigihankele pakkumusi esitada hankija asukohariigi ettevõtjatega võrdsetel alustel. Riigihankel osalemise eeldus on see, et ettevõtjad saavad üldse informatsiooni riigihanke läbiviimise kohta. Euroopa Liidu ametlik veebileht, kus avaldatakse rahvusvahelist piirmäära ületavate riigihangete hanketeateid, on Euroopa Liidu Teataja lisa TED. Välispakkujateni ei pruugi jõuda teave riigihanke läbiviimise kohta, kui riigihanke hanketeade on avaldatud üksnes ühe liikmesriigi siseriiklikus registris, mistõttu võis rahvusvahelist piirmäära ületava riigihanke hanketeate Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele esitamata jätmine omada konkurentsile piiravat mõju.

Rakendusüksus on seisukohal, et toetuse saaja rikkus ka RHS § 3 punktis 2 sätestatud isikute võrdse kohtlemise üldpõhimõtet, sest ta seadis siseriiklikud ettevõtjad pakkumuse esitamisel eelisolukorda välispakkujatega võrreldes, ja RHS § 3 punktis 3 sätestatud konkurentsi efektiivse ärakasutamise üldpõhimõtet. Kuivõrd toetuse saaja rikkus RHS § 3 punktis 3 sätestatud üldpõhimõtet, rikkus ta sellega ühtlasi ka RHS § 3 punktis 5 sätestatud üldpõhimõtet, sest ei ole teada, milline oleks võinud olla riigihankes 266383 pakkujate ring ja hankelepingu maksumus, kui toetuse saaja oleks märkinud, et riigihanke nr 266383 eeldatav maksumus ületab rahvusvahelist piirmäära ja välispakkujad oleksid riigihanke korraldamise kohta saanud informatsiooni Euroopa Liidu Teataja lisast TED. Kuivõrd välispakkujateni ei pruukinud jõuda teave riigihanke nr 266383 läbiviimise kohta, ei ole toetuse saaja taganud parima võimaliku hinna ja kvaliteedi suhte alusel hankelepingu sõlmimist.

Lisaks märgib rakendusüksus, et hankija ei oleks tohtinud riigihankes nr 266383 hankelepingu, maksumusega 246 414,20 eurot sõlmida, sest hanget ei viidud läbi rahvusvahelisena, hanke eeldatav maksumus ei olnud määratud turusituatsiooni arvestades ja saadud pakkumuste maksumus ületas riigihanke rahvusvahelist piirmäära (215 000 eurot).

Toetuse saaja selgitab, et hanke eeldatav maksumus pärineb hankest viitenumbri 255489, mille raames esitati 1 pakkumus, maksumusega 180 000 € käibemaksuta ning lisab juurde, et kui hankija oleks alustanud uut hankemenetlust, oleks jäänud projekt ellu viimata. Toetuse saaja andis rakendusüksusele teada, et „*Hanke välja kuulutamisel puudus TS'il teave, mis on üleüldse turusituatsioon, kes toodab, kes tarnib, kes paigaldab*“, täiendades hiljem, et asuda välja selgitama turu-situatsiooni olnuks ajafaktorit arvestades väga riskantne, sest turusituatsiooni välja selgitamine võtab omakorda aega.

Eeltoodust nähtub, et hankija ei ole läbi viinud põhjalikku turu-uuringut. Toetuse saaja viidatud hange nr 255489 on läbi viidud novembris 2022, kuid hange nr 266383 sellest 7 kuud hiljem, seega pole tegemist vahetult enne hanke välja kuulutamist läbi viidud „*turu-uuringuga*“ ja hankija pole ilmselt arvestanud, et aastatel 2022 ja 2023 toimus Eestis ülikiire hindade kallinemine kõigis valdkondades. RHS § 23 lg 3 sätestab, et riigihanke eeldatava maksumuse arvestamisel peab lähtuma riigihanke alustamisele vahetult eelneva aja keskmisele turuhinnale vastavast hinnatasemest, mis peab kehtima riigihanke alustamise hetkel.

Riigihankesse nr 266383 esitati kaks pakkumust, mis mõlemad ületasid rahvusvahelist piirmäära. Sellele vaatamata on hankija mõlemad pakkumused vastavaks tunnistanud. Kuna hange on läbi viidud siseriikliku menetlusega ja hanketeadet pole avalikustatud Euroopa Liidu Teatajas, siis oleks hankija pidanud hankemenetluse kehtetuks tunnistama ja alustama uut rahvusvahelist hankemenetlust lepingu sõlmimiseks.

Kokkuvõttes leiab rakendusüksus, et toetuse saaja rikkus RHS § 3 punkte 2, 3 ja 5, § 23 lg 8, § 24 lg 2 punkti 2, § 28 lõikeid 1 ja 2 ning § 93 lg 1 punkti 4. Sellest tulenevalt ei ole toetuse saaja täitnud ka STS § 26 lõikest 1, meetme määruse § 20 lõikest 5 ja 15.03.2022 toetuse taotluse rahuldamise otsuse punktist 12.3 tulenevat kohustust järgida RHS-i.

1.4. Hanke nr 266383 kuludele rakendatav finantskorrektsiooni määr 25%

STS § 45 lg 1 punkti 3 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse toetuse vähendamiseks, kui toetuse saaja on jätnud osaliselt või täielikult täitmata kohustuse või nõude ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust. STS § 46 lõike 1 kohaselt, kui finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt võimalik selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et kohustuse või nõude täitmata jätmine tõi kaasa rahalise mõju, siis vähendatakse toetust ühendmääruses sätestatud ulatuses.

Ühendmääruse § 21 lõike 1 kohaselt, kui STS § 46 lõike 1 kohaselt ilmneb, et toetuse saaja on eiranud oma kohustusi või talle kehtestatud nõudeid ja finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole võimalik kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et täitmata jätmine tõi kaasa rahalise mõju, siis vähendatakse toetust sõltuvalt rikkumise raskusest 2, 5, 10 või 25 protsenti tegevustele või tegevuste kogumile eraldatud toetusest sõltuvalt asjaolude mõjust kulu abikõlblikkusele, välja arvatud, kui ühendmääruse 4. peatükis ei ole sätestatud teisiti.

Rakendusüksus selgitab, et ühendmääruse seletuskirja kohaselt on ühendmääruses sätestatud finantskorrektsiooni määradega juba kohustuse eiramise võimalikku mõju kaalutud. Lisaks täiendab seletuskiri, et riigihangete rikkumiste korral ei ole üldjuhul võimalik konkreetset kahjusummat välja arvutada, kuna tegemist on potentsiaalse ja teoreetilise (kaudse) kahjuga, mis võib tekkida õigusnormi rikkumisel ja konkreetsete asjaolude põhjal loetakse rikkumine tõendatuks. Eeltoodud põhimõtteid toetab ka Euroopa Kohus, selgitades kohtasjades nr C-743/18 ja C-406/14, et hanketingimuste rikkumise korral ei ole konkreetse finantsmõju tõendamine nõutav ja see ei pea olema nähtav. Piisab sellest, kui asjasse puutuva fondi eelarve mõjutamise võimalus ei ole välistatud.

Kuivõrd toetuse saaja ei märkinud hanketeate riigihangete registrile esitamisel, et riigihanke nr 266383 eeldatav kogumaksumus ületab rahvusvahelist piirmäära, ei avaldatud hanketeadet Euroopa Liidu Teataja lisas TED, mis omakorda tähendab, et välispakkujateni ei pruukinud jõuda teave riigihanke nr 266383 läbiviimise kohta. Kuivõrd toetuse saaja piiras RHS-i rikkumise tõttu välispakkujate osalemist riigihankel nr 266383, ei ole teada, milline oleks võinud olla riigihankes 266383 pakkujate ring ja millise maksumusega hankelepingu oleks toetuse saaja sõlminud, kui ta oleks järginud kõiki RHS-ist tulenevaid nõudeid. Seetõttu on rakendusüksus seisukohal, et RHS-i rikkumine omab rahalist mõju ja tegemist ei ole üksnes formaalse rikkumisega.

Ühendmääruse § 22 lg 1 punkti 2 kohaselt kohaldatakse hankelepingule 100-protsendilist finantskorrektsiooni määra, kui riigihanke rahvusvahelise piirmääraga võrdse või seda ületava eeldatava kogumaksumusega hankelepingu korral ei ole hankija hanketeate registrile esitamisel märkinud, et riigihanke eeldatav maksumus on võrdne rahvusvahelise piirmääraga või ületab seda, või ei ole märkinud, et ta soovib hanketeate edastamist Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele vastavalt RHS §-le 183, kui hanketeate edastamine on RHS-i kohaselt nõutav.

Ühendmääruse § 22 lg 2 kohaselt võib ühendmääruse § 22 lõikes 1 nimetatud juhul kohaldada hankelepingule 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra, kui avalikustamine on toimunud viisil, mis on võimaldanud riigihankes osaleda ka teise Euroopa Liidu liikmesriigi ettevõtjal, sealhulgas kui hanketeade on avaldatud riigihangete registris.

Otsuse punktis 1.3 käsitletud RHS-i rikkumise osas esineb ühendmääruse § 22 lg 1 punktis 2 ja lõikes 2 nimetatud faktiline koosseis, mistõttu on rakendusüksuse hinnangul õiguspärane rakendada RHS-i rikkumise tõttu riigihanke nr 262383 abikõlblikele kuludele 25% suurust finantskorrektsiooni määra. Kuivõrd ühendmäärus ei näe ette § 22 lg 1 punktis 2 ja lõikes 2 nimetatud aluse esinemise korral 25%-lise finantskorrektsiooni määra vähendamise võimalust, puudub rakendusüksusel kohaldatava finantskorrektsiooni määra osas kaalutlusõigus.

Rakendusüksus märgib, et otsuse punktis 1.3 nimetatud RHS-i rikkumise eest nägi 25%-lise finantskorrektsiooni määra kohaldamise ette ka toetuse taotluse rahuldamise otsuse tegemise ajal (15.03.2022) kehtinud ühendmääruse § 22 lg 2. Seetõttu puudub toetuse saajal antud juhul õigustatud ootus, et rakendusüksus võiks otsuse punktis 1.3 nimetatud RHS-i rikkumise eest kohaldada 25%-st väiksemat finantskorrektsiooni määra.

Eeltoodust tulenevalt kohaldab rakendusüksus toetuse saaja ja ühispakkujate OÜ BMG Energy ning AS Vant vahel 24.08.2023 sõlmitud hankelepingule 25%-list finantskorrektsiooni määra ning vähendab hankelepingu alusel tekkinud abikõlblikku kulu 25% võrra.

2. Finantskorrektsiooni summa ja projekti eelarve vähendamine

Toetuse saaja on hanke nr **266383** alusel tekkinud kulusid kajastanud projekti tegevuse nr 2 „Valmisoleku ja elutähtsate teenuste osutamise jätkamise võimekuse suurendamine pikaajalise elektrikatkestuse korral“ raames KD-s nr 13 summas 57 473 eurot.

Lähtuvalt otsuse punktist 1 loeb rakendusüksus hankega nr 266383 seotud kuludest **mitteabikõlblikuks 25% ehk kokku 14 368,25 eurot** ($57\,473 \cdot 25\%$), millest toetus moodustab 100%.

STS § 46 lõike 3 kohaselt vähendatakse toetust ja omafinantseeringut vastavalt finantskorrektsiooni otsuse tegemise ajal taotluse rahuldamise otsuses kehtivale proportsioonile. Sellest tulenevalt muudab rakendusüksus projekti osas 15.03.2022 tehtud taotluse rahuldamise otsuse nr 11.4-6/0268 resolutsiooni ning vähendab mitteabikõlbliku summa võrra projekti eelarvet.

3. Toetuse saaja arvamus ja vastuväited otsuse eelnõu kohta

Haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) § 40 lõikest 1 tulenevalt peab enne haldusakti andmist haldusorgan andma menetlusosalisele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited. Rakendusüksus edastas 07.03.2024 toetuse saajale finantskorrektsiooni otsuse eelnõu, paludes esitada omapoolne seisukoht ühes võimalike lisatõenditega hiljemalt 15.03.2024.

Toetuse saaja esitas oma arvamuse finantskorrektsiooni otsuse eelnõu kohta neli päeva tähtjast hiljem ehk 19.03.2024 kirjaga, milles taotles: „mitte kohaldada lubatud kulude vähendamist (otsuse eelnõu punkt 2).“

Toetuse saaja selgitas: „SA Narva Haigla ei kavatsenud kõrvale hoida rahvusvahelise generaatorite tarnimise ja nende paigaldamise teenuste korraldamisest. Kriitiliselt vajaliku, eraldi riigihanke läbiviimisel olid selged objektiivsed õnnestumise põhjused:

- 1) Rahvusvahelise riigihanke läbiviimise piiratud rahastamistähtaeg kuni 2023. aasta lõpuni.
- 2) Elektrotehnilise varustuse tarnevõimekus ja ehitustööde teostamise keeruline olukord.

On üldteada, et objektiivsed tingimused elektriseadmete müügiturul olid 2023. aastal majandussanktsioonide ja ebastabiilse majanduspoliitilise olukorra tõttu Ukrainas äärmiselt keerulised. Sarnane olukord oli ka ehitusteenuste turul. Lisaks hoiatasid potentsiaalsed generaatorite tarnijad, et nende müük on suunatud eelkõige Ukraina toetamisele ja Ukraina vajaduste tagamisele. Tarnijad ei suutnud tagada seadmete tarnimist isegi 6 kuu ulatuses kuid SA Narva Haiglal on õigus toetustele kuni 2023. aasta lõpuni. Oma 03.04.2023. a. päringule võimaliku rahastamise pikendamise kohta generaatorite tarnetele 2024. aastaks, ei saanud SA Narva Haigla vastust. Seega oli reaalne risk mitte täita riiklikku ülesannet varugeneraatorite paigaldamiseks, mis aitaks vältida „täiskatkestuse olukorda“ nii nagu see juhtus 2022 a Lääne-Tallinna Keskhaiglas.

05.01.2024 esitas SA Narva Haigla Riigi Tugiteenuste Keskusele üksikasjaliku selgituse kahe riigihanke korraldamise põhjustest. Oma 07.03.2024 vastuseprojektis väljendas Riigi Tugiteenuste Keskus seisukohta, et SA Narva Haigla oleks jõudnud korraldada rahvusvahelise hanke nelja generaatori ostmiseks. SA Narva Haigla ei vaidle vastu, et oleks võinud jõuda konkursi korraldamise ja lepingu sõlmimiseni, kuid selle leping järgne täitmine ehk tarne oleks lõppenud ikkagi 2024. a.

Hinnates generaatorite hankeolukorra objektiivseid realiseerimise tingimusi, korraldas SA Narva Haigla generaatorite riigihankeks kaks konkurssi.

Seega eelistas SA Narva Haigla majanduskriisi tingimustes generaatorite hankimisel välismaalt, piiratud rahastustähtajaga, järgides ülesande täitmiseks riigihangete põhimõtteid, soetades neljale haigla hoonele varugeneraatoreid 2023. aasta sees.

Tuginedes eeltoodud asjaoludele, juhindudes RHS § 28 lg 2, leiame, et riigihanke osadeks jagamine oli õigustatud objektiivsetel põhjustel, mis ei sõltunud SA Narva Haiglast.

Enne selgitust, mille esitas Riigi Tugiteenuste Keskus 07.03.2024, oli SA Narva Haiglal seisukoht, et kahe riigihanke korraldamine ei ole RHS § 28 lg 1 rikkumine, mille eest tuleb sanktsioneerida tervishoiuasutust, kes on täitnud Narvas asuvate Haigla tn 3, Haigla tn 5 aadressidele hoonetele

varugeneraatorite paigaldamise riikliku ülesandena, ning on üles näidanud initsiatiivi ja rakendanud täiendavaid turvameetmeid - soetanud varugeneraatorid, Haigla tn 7 ja Haigla tn 9 hoonetele.“

Rakendusüksuse etteheide seisneb selles, et toetuse saaja ei summeerinud kahe samalaadse riigihanke eeldatavaid maksumusi ja ei korraldanud riigihanget nr 266383 rahvusvahelist piirmäära ületava riigihankena. Kui toetuse saaja korraldas riigihanke nr 266383, teadis ta juba, et korraldab samal päeval samalaadse hankelepingu sõlmimiseks riigihanke nr 266385. Seega oli toetuse saajale teada mõlema riigihanke eeldatavad maksumused ja võimalik neid summeerida ning sellest lähtudes valida riigihanke nr 266383 menetlusreegleid.

Rakendusüksus märgib, et RHS § 28 lg 2 lubab objektiivsete põhjuste esinemisel hanget tükeldada, aga seadus ei defineeri, milliseid põhjuseid saab pidada objektiivseteks. RHS seletuskiri kirjutab § 28 lg 2 kohta järgmist:

„Klassikalises direktiivis ja sellest tulenevalt ka eelnõus on võimalus siiski jaotada riigihange erinevateks riigihangete menetlusteks ilma summeeritud kogumaksumust arvestamata, kui see on objektiivsetel põhjustel õigustatud. Klassikaline direktiiv kahjuks ei ava selliseid objektiivseid põhjuseid rohkem, kui on sätestatud klassikalise direktiivi art 5 lõikes 2 ja eelnõu § 24 lõikes 5, mille kohaselt võib riigihanke eeldatava maksumuse määramisel teatud tingimustel arvesse võtta üksnes iseseisvalt riigihankeid läbi viiva üksuse poolt korraldatava riigihanke eeldatavat maksumust. Seega jääb selliste objektiivsete põhjuste sisustamine suuresti kohtupraktika lahendada. Osadeks jaotamise võimalustest ja piirangutest on võimalik täpsemalt lugeda ka Rahandusministeeriumi koostatud vastavasisulisest analüüsist.“

Seega on RHS-s lähtutud hankedirektiivi regulatsioonist ja nii sellest kui ka RHS seletuskirjast tulenevalt tuleb tõlgendamisel pöörduda hankedirektiivi poole. Hankedirektiivi põhjenduste p 20 märgib, et *„Konkreetses hankemenetluse eeldatava maksumuse hindamiseks tuleks selgitada, et riigi hanke jaotamise põhjal peaks eeldatava maksumuse hindamine olema lubatud ainult objektiivselt põhjendatud juhtudel. Näiteks peaks olema põhjendatud lepingu maksumuse hindamine avaliku sektori hankija eraldi tegutseva üksuse tasandil, näiteks koolide või lasteaedade tasandil, tingimusel et kõnealune üksus on oma riigihanke eest sõltumatult vastutav. See võib nii olla juhul, kui eraldi tegutsev üksus viib sõltumatult läbi hankemenetlusi ja teeb ostuotsuseid, tal on asjaomaste riigihangete jaoks eraldi eelarverida, ta sõlmib lepingu sõltumatult ning rahastab seda oma kontrollitavast eelarvest. Riigihanke jaotamine ei ole põhjendatud, kui avaliku sektori hankija pelgalt korraldab riigihanke detsentraliseeritud viisil.“*

Hankija on nimetanud vastuskirjas mitmeid põhjuseid, miks ta eeldas, et lepingu täitmine 2023. a jooksul oli kaheldav, millest aga rakendusüksuse hinnangul ei ole ükski selline, mida saaks lugeda objektiivseks põhjenduseks RHS § 28 lg 2 tähenduses. Hankija ei ole selgitanud ega tõendanud, et rahvusvahelise hanke korraldamine oleks automaatselt põhjustanud lepingu sõlmimise hilinemise ja täitmise viibimise ulatuses, mis oleks tinginud generaatorite tarne ja tööde teostamise 2024. aastal. Vastupidi, hankija on selgitanud hoopis, et eeldatavateks pakkujateks olid just välisriigi ettevõtjad, mistõttu võib ainuüksi hankija selgitusest tulenevalt eeldada, et siseriikliku hanke korraldamisel võisid mõned pakkujad jääda eemale. Hankija on märkinud, et tema kahtlusi lepingu õigeaegse täitmise osas kõrvaldas kahe eraldiseisva hanke korraldamine, aga ei ole selgitanud, miks ei olnud võimalik neid hankeid korraldada rahvusvahelistena, st kohaldades igale hankele nende mõlema hanke summeeritud eeldatavast maksumusest tulenevaid nõudeid.

Ühtlasi märgib rakendusüksus, et toetuse saaja poolt 29.01.2024 saadetud vastuskirjas nimetatakse hoopis teised põhjendused (RÜ palus esitada vastavalt RHS § 28 lg 2 teisele lausele objektiivsed põhjendused, miks on hankija riigihanke (4 generaatori soetamise) jaganud kaheks eraldi hankeks), milleks olid:

„Objektiivses mõttes on asjaolud järgmised:

- a) Põhimõtteliselt ei ole neil generaatoritel koostoimet, st funktsionaalset koostoimet, vaid iga generaator toimib iseseisvalt, lülitades tööle konkreetses hoones tekkinud elektririkke/katkestuse tulemusena;*
- b) EL rahastus otsustati 2022. aasta kevadel, mil polnud teavet siseriikliku rahastamise lisandumisest 2023. aastal – tegemist on muuhulgas kahe erineva rahastusega. Ühtlasi polnud 2023. aasta kevad-suvel ka teavet, et siseriikliku toetust võiks kaasata ka EL vahendite ülekulaks;*
- c) Ehitusprojektid on erinevad, sest Haigla 3 ja 5 on vahetult tervishoiuteenust osutavad hooned ning nende generaatorite toimimine on planeeritud küll üht moodi, ning Haigla 7 ja 9 on administratiivhooned ning tugiteenuste hooned ning nende toimimine on teisiti. Ühtlasi on ka kahe erineva ehitusprojektiga tegu.*

Hankijal ei olnud kindlasti eesmärki eirata RHS'is kehtestatud korda, vaid tegemist oli igati loogilise jaotusega.“

Eeltoodud põhjenduste kohta on rakendusüksus oma seisukoha andnud otsuse punktis 1.3.

Eeltoodust tulenevalt jääb rakendusüksus oma seisukoha juurde ja toetuse saaja selgitused ei muuda riigihankes nr 266383 esineva RHS-i rikkumise asjaolusid ja ei anna alust finantskorrektsiooni tegemisest loobumiseks. Toetuse saaja on rikkunud RHS § 3 punkte 2, 3 ja 5, § 23 lg 8, § 24 lg 2 punkti 2, § 28 lõikeid 1 ja 2 ning § 93 lg 1 punkti 4.

4. Otsuse resolutsioon

Võttes arvesse eelkirjeldatud asjaolud ja põhjendused ning tuginedes käesolevas otsuses väljatoodud õiguslikele alustele, rakendusüksus

otsustab:

1. lugada projektis „Narva Haigla isolatsioonipalatite rajamine ja elutähtsate teenuste osutamise võimekuse suurendamine elektrikatkestuse korral“ hanke nr 266383 seotud kuludest mitteabikõlblikuks 14 368,25 eurot, millest toetus moodustab 100%;
2. vähendada KD-s nr 13 hankega nr 266383 seotud abikõlblikke kulusid 25% võrra;
3. vähendada projekti eelarvet tegevuses nr 2 „Valmisoleku ja elutähtsate teenuste osutamise jätkamise võimekuse suurendamine pikaajalise elektrikatkestuse korral“ otsuse resolutsiooni punktis 1 märgitud summas;
4. muuta 15.03.2022 taotluse rahuldamise otsuse nr 11.4-6/0268 punkte 2 ja 3 alljärgnevalt:
„2. Projekti abikõlblikud kogukulud on 724 830,75 eurot“;
„3.Toetuse määr on kuni 100% projekti abikõlblikest kuludest ja maksimaalne suurus 724 830,75 eurot.“.

Otsuse peale võib esitada vaide Riigi Tugiteenuste Keskusele perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduses ja haldusmenetluse seaduses sätestatud tingimustel ja korras 30 päeva jooksul, arvates päevast, mil vaide esitaja sai või pidi teada saama oma õiguste rikkumisest.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Sams
toetuste rakendamise osakonna juhataja

Koostaja: Tiina Visla
663 1429
tiina.visla@rtk.ee